

Gabra tal-gurisprudenza

KONKLUŻJONIJIET TAL-AVUKAT ĠENERALI
RICHARD DE LA TOUR
ippreżentati fis-17 ta' Marzu 2022¹

Kawzi magħquda C-518/20 u C-727/20

XP

vs

Fraport AG Frankfurt Airport Services Worldwide (C-518/20)

u

AR

vs

St. Vincenz-Krankenhaus GmbH (C-727/20)

(talba għal decizjoni preliminari mressqa mill-Bundesarbeitsgericht (il-Qorti Industrijali Federali, il-Ġermanja))

“Rinviju għal decizjoni preliminari – Politika soċjali – Protezzjoni tas-sigurtà u tas-saħħa tal-ħaddiema – Direttiva 2003/88 – Artikolu 7 – Dritt għal-leave annwali mhallas – Invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minħabba mard li seħħ matul perijodu ta' riferiment u li pperista wara dan il-perijodu – Terminazzjoni jew żamma tad-dritt għal-leave annwali mhallas wara perijodu ta' riferiment u/jew perijodu ta' posponiment – Nuqqas tal-persuna li timpjega li twettaq l-obbligu tagħha li tqiegħed lill-ħaddiem f'pożizzjoni li jeżerċita d-dritt tiegħu għal-leave annwali mhallas – Konsegwenzi”

I. Introduzzjoni

1. Permezz ta' dawn it-talbiet għal decizjoni preliminari, il- Bundesarbeitsgericht (il-Qorti Industrijali Federali, il-Ġermanja) titlob lill-Qorti tal-Ġustizzja tintrepreta l-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-4 ta' Novembru 2003 li tikkonċerna ċerti aspetti tal-organizzazzjoni tal-ħin tax-xogħol² u l-Artikolu 31(2) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea³.

2. Dawn it-talbiet saru fil-kuntest ta' żewġ tilwimiet, l-ewwel waħda bejn XP u Fraport AG Frankfurt Airport Services Worldwide (iktar 'il quddiem “Fraport”) u t-tieni waħda bejn AR u St. Vincenz-Krankenhaus GmbH (iktar 'il quddiem “St. Vincenz-Krankenhaus”). Dawn

¹ Lingwa oriġinali: il-Franciz.

² ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 5, Vol. 4, p. 381.

³ Iktar 'il quddiem il-“Karta”.

it-tilwimiet jirrigwardaw id-dritt għal-leave annwali mhallas ta' XP u ta' AR fir-rigward tas-sena ta' riferiment li matulha dawn sabu ruħhom f'sitwazzjoni ta' invalidità totali jew ta' inkapaċità għax-xogħol minhabba mard.

3. Essenzjalment, il-Qorti tal-Ġustizzja hija mitluba tiddeciedi jekk id-dritt tal-Unjoni jipprekludix leġislazzjoni nazzjonali li minnha jirriżulta li d-dritt għal-leave annwali mhallas li nkiseb minn haddiem matul is-sena ta' riferiment li matulha sehhet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minhabba mard, li ilha tippersisti minn dakinhar, jistax jintemm fi tmiem perijodu ta' posponiment awtorizzat mid-dritt nazzjonali, minkejja li dan il-haddiem ma tqighedx f'pożizzjoni mill-persuna li timpjegah li jeżerċita dan id-dritt matul il-perijodu ta' xogħol effettiv precedenti għal din l-invalidità totali jew din l-inkapaċità għax-xogħol.

4. Għalhekk, il-Qorti tal-Ġustizzja trid tirrikoncilja, f'sitwazzjoni fejn haddiem jinsab f'inkapaċità għax-xogħol matul diversi perijodi ta' riferiment konsekuttivi, izda fejn huwa hadem parzjalment matul il-perijodu li fih sehhet din l-inkapaċità għax-xogħol u jitlob iż-żamma tad-dritt għal-leave miksub fir-rigward ta' dan il-perijodu, it-tagħlimiet li jistgħu jinsiltu, minn naħa, mill-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenzi tal-20 ta' Jannar 2009, Schultz-Hoff *et*⁴ u tat-22 ta' Novembru 2011, KHS⁵, u min-naħa l-oħra, minn dik li tirriżulta mis-sentenza tas-6 ta' Novembru 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften⁶.

5. Fil-fatt, jekk minn qari kongunt ta' dawn l-ewwel żewġ sentenzi jirriżulta li leġislazzjoni nazzjonali tista' tipprovdi limitu *ratione temporis* tad-dritt għal-leave annwali mhallas miksub minn haddiem matul il-perijodi ta' riferiment suċċessivi li matulhom huwa kien f'inkapaċità għax-xogħol minhabba mard, tali limitu *ratione temporis* jista' japplika b'mod sistematiku għad-dritt għal-leave annwali mhallas miksub minn dan il-haddiem matul il-perijodu ta' riferiment li matulu huwa hadem qabel ma kien f'inkapaċità għax-xogħol? Għandu wiehed jikkunsidra li, jekk il-persuna li timpjegah ma wettqitx l-obbligi tagħha li tincentiva u tinforma dwar it-tehid ta' leave qabel ma sehhet din l-inkapaċità għax-xogħol, bħalma ġew enfazzzati mill-Qorti tal-Ġustizzja b'mod partikolari fis-sentenza tagħha Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, l-imsemmi haddiem ma jistax jitlef id-dritt għal-leave annwali mhallas li huwa kiseb fir-rigward ta' dan il-perijodu ta' riferiment? Dawn huma, essenzjalment, il-kwistjonijiet fiċ-ċentru ta' dawn il-kawzi.

6. Fl-iżviluppi li ġejjin, ser nesponi r-raġunijiet li għalihom nikkunsidra li l-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88 u l-Artikolu 31(2) tal-Karta għandhom jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu leġislazzjoni nazzjonali li bl-applikazzjoni tagħha d-dritt għal-leave annwali mhallas ta' haddiem miksub fir-rigward ta' perijodu ta' riferiment, li matulu sehhet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minhabba mard li ppersista sa minn dakinhar, jista' jintemm, kemm jekk dan iseħħ fi tmiem perijodu ta' posponiment awtorizzat mid-dritt nazzjonali jew anki sussegwentement, minkejja li l-persuna li timpjegah ma qegħditux f'pożizzjoni fi żmien xieraq li jeżerċita dan id-dritt qabel il-bidu ta' din l-invalidità totali jew ta' din l-inkapaċità għax-xogħol.

⁴ C-350/06 u C-520/06, iktar 'il quddiem is-“sentenza Schultz-Hoff *et*”, EU:C:2009:18.

⁵ C-214/10, iktar 'il quddiem is-“sentenza KHS”, EU:C:2011:761.

⁶ C-684/16, iktar 'il quddiem is-“sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften”, EU:C:2018:874.

II. Il-kuntest ġuridiku

A. *Id-dritt tal-Unjoni*

7. L-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88, intitolat “Leave annwali”, jipprovdi:

“1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-mizuri meħtieġa ħalli jassiguraw li kull ħaddiem ikun intitolat għal-leave annwali bil-ħlas ta’ mill-anqas erba’ ġimgħat b’konformità mal-kondizzjonijiet għall-intitolament għal, u l-ġhoti ta’, leave bħal dan stabbilit bil-leġislazzjoni nazzjonali u/jew bil-prattika.

2. Il-perjodu minimu ta’ leave annwali bil-ħlas ma jistax ikun mibdul b’pagament ta’ benefiċċji bħala kumpens, apparti minn meta r-relazzjoni ta’ l-impieg tkun ġiet itterminata.”

B. *Id-dritt Ġermaniż*

8. L-Artikolu 7 tal-Bundesurlaubsgesetz (il-Liġi Federali dwar il-Lieve)⁷, tat-8 ta’ Jannar 1963, fil-verżjoni tagħha tas-7 ta’ Mejju 2002 applikabbli għar-relazzjoni ta’ xogħol bejn il-partijiet⁸, huwa intitolat “Data, posponiment u allowance kumpensatorja ta’ leave”. Dan l-artikolu jipprovdi:

“(1) Waqt id-determinazzjoni tad-dati tal-leave, għandhom jittieħdu inkunsiderazzjoni x-xewqat tal-ħaddiem fil-qasam, sakemm dan it-teħid inkunsiderazzjoni ma jmurx kontra l-interessi imperattivi tal-impriza jew ix-xewqat ta’ ħaddiema oħra li, minħabba kunsiderazzjonijiet soċjali, jisthoqqilhom il-prijorità. Il-leave għandu jingħata meta l-ħaddiem jitolbu wara mizura ta’ medicina preventiva jew riabilitazzjoni.

(2) Il-leave għandu jingħata f’perjodu wieħed, sakemm raġunijiet imperattivi li jirrigwardaw l-impriza jew raġunijiet li jirrigwardaw il-persuna tal-ħaddiem ma jirrendux neċessarju qsim tal-leave. Jekk, għal tali raġunijiet, il-leave ma jistax jingħata f’perjodu wieħed u jekk il-ħaddiem għandu dritt għal leave ta’ iktar minn tnax-il jum ta’ xogħol, allura waħda mill-frazzjonijiet tal-leave għandha tinkludi tal-inqas tnax-il jum ta’ xogħol konsekuttivi.

(3) Il-leave għandu jingħata u jittieħed matul is-sena kalendarja attwali. Posponiment tal-leave għas-sena kalendarja suċċessiva huwa awtorizzat biss jekk dan ikun iġġustifikat minn raġunijiet imperattivi li jirrigwardaw l-impriza jew raġunijiet li jirrigwardaw il-persuna tal-ħaddiem. F’każ ta’ posponiment, il-leave għandu jingħata u jittieħed matul l-ewwel tliet xhur tas-sena kalendarja suċċessiva. Madankollu, fuq talba tal-ħaddiem, il-leave parzjali miksub skont l-Artikolu 5(1)(a) għandu jiġi pospost għas-sena kalendarja suċċessiva.

(4) Jekk, minħabba t-terminazzjoni tar-relazzjoni ta’ xogħol, il-leave ma għadux jista’ jingħata totalment jew parzjalment, għandu jkun hemm dritt għal allowance kumpensatorja.”

⁷ BGBl, 1963, p. 2.

⁸ BGBl, 2002 I, p. 1592, iktar ‘il quddiem il-“BUrlG”.

III. Il-fatti tal-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

A. Il-Kawża C-518/20

9. Sa mis-sena 2000, XP, irrikonoxxut bħala persuna serjament diżabbli, huwa impjegat minn Fraport bħala xufier għat-trasport ta' merkanzija. Sa mill-1 ta' Diċembru 2014, huwa beda jircievi pensjoni minhabba invalidità totali ("Rente wegen voller Erwerbsminderung"), li kienet estiża fl-aħħar lok sal-31 ta' Awwissu 2022. Mill-informazzjoni pprovduta lill-Qorti tal-Ġustizzja jirriżulta li din ma hijiex invalidità permanenti, peress li din l-invalidità hija sugġetta għal evalwazzjoni mill-ġdid mill-organu tal-pensjoni kull tliet snin, u li r-relazzjoni ta' xogħol bejn iż-żewġ partijiet, minkejja li hija sospiża, ma ntemmitx.

10. XP jargumenta li Fraport għad għandha tagħtih leave li jammonta għal 34 jum ta' xogħol fir-rigward tas-sena 2014. Fil-fehma tiegħu, dawn id-drittijiet ma ntilfux peress li Fraport ma wettqitx l-obbligu tagħha li tikkontribwixxi fl-għoti u t-tehid tal-leave. Għall-kuntrarju, Fraport tqis li l-leave li ma ttiħidx mir-rikorrent fl-2014 intemm fil-31 ta' Marzu 2016 f'nofsillejl, fi tmiem il-perijodu ta' posponiment. Fil-fatt, fil-fehma tagħha, haddiem li jkun f'inkapaċità, għal raġunijiet ta' saħħa, li jieħu l-leave tiegħu matul perijodu twil – bhal XP minhabba l-invalidità totali tiegħu – jitlef id-dritt tiegħu għal leave hmistax-il xahar wara tmiem is-sena ta' riferiment għal dan il-leave, u dan indipendentement mit-twettiq mill-persuna li timpjega tal-obbligi tagħha sabiex tippermetti lil dan il-haddiem jieħu l-imsemmi leave.

11. Il-qorti tar-rinviju tippreċiża li l-kawża prinċipali tirrigwarda l-eżistenza ta' drittijiet għal-leave ta' XP fir-rigward tas-snin 2010, 2011 u 2014, iżda li l-leave fir-rigward ta' din l-aħħar sena biss huwa rilevanti għall-finijiet ta' din il-proċedura preliminari⁹.

12. Peress li l-qorti li jiddeciedu dwar il-mertu każu t-talba tiegħu, XP itenni l-pretensjonijiet tiegħu fil-kuntest tal-appell għal "Revizjoni".

B. Il-Kawża C-727/20

13. AR li hija impjegata minn St. Vincenz-Krankenhaus, ilha f'inkapaċità li taħdem b'mod kontinwu minn meta mardet matul is-sena 2017¹⁰. Mill-informazzjoni pprovduta lill-Qorti tal-Ġustizzja jirriżulta li AR ma hijiex f'sitwazzjoni ta' invalidità totali u li din tal-aħħar ressqet ilment kontra deċiżjoni ta' każu ta' talba għal pensjoni ta' invalidità.

14. AR ma haditx il-leave legali tagħha kollu fir-rigward tas-sena 2017. St. Vincenz-Krankenhaus ma incentivathix biex tieħu l-leave tagħha u lanqas ma informatha bil-fatt li l-leave mhux mitlub seta' jintilef fi tmiem is-sena kalendarja jew tal-perijodu ta' posponiment. AR titlob li jiġi kkonstatat li hija għad għandha dritt għall-erbatax-il jum ta' leave li baqa' fir-rigward tas-sena kalendarja 2017. Hija tqis li dan il-leave ma ntilfux peress li l-persuna li timpjegaha ma informathix fi żmien xieraq dwar ir-riskju li titilfu. St. Vincenz-Krankenhaus argumentat li d-dritt għal-leave fir-rigward tas-sena 2017 kien intemm fil-31 ta' Marzu 2019 f'nofsillejl.

⁹ Għal dak li jirrigwarda d-drittijiet għal-leave fir-rigward tas-snin 2010 u 2011, il-qorti tar-rinviju tindika li l-appell għal "Revizjoni" għandu jiġi miċhud, u dan peress li fin-nuqqas ta' motivazzjoni skont ir-rekwiżiti legali, l-appell tar-rikorrent kien inammissibbli dwar dan il-punt, u li konsegwentement, kwistjonijiet dwar id-dritt tal-Unjoni ma humiex rilevanti għas-soluzzjoni tat-tilwima f'dan ir-rigward.

¹⁰ Fl-osservazzjonijiet bil-miktub tagħha, St. Vincenz-Krankenhaus tippreċiża li AR ilha f'inkapaċità li taħdem b'mod kontinwu sa mix-xahar ta' Settembru 2017.

15. Għalhekk, it-tilwima bejn il-partijiet tirrigwarda biss l-eżistenza ta' drittijiet għal-leave ta' AR fir-rigward tas-sena 2017.

16. Peress li l-qorti li jiddeciedu dwar il-mertu ċaħdu t-talba tagħha, XP itenni l-pretensjonijiet tagħha fil-kuntest tal-appell għal "Reviżjoni".

C. *Id-domandi preliminari*

17. Il-qorti tar-rinviju tindika li b'konformità mal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, hija interpretat l-Artikolu 7 tal-BUurlG b'mod konformi mad-Direttiva 2003/88 minn żewġ aspetti.

18. Fl-ewwel lok, hija applikat il-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften billi ddecidiet li d-dritt għal-leave minimu legali jintemm, bhala prinċipju, fi tmiem is-sena kalendarja (l-ewwel sentenza tal-Artikolu 7(3) tal-BUurlG) jew ta' perijodu ta' posponiment awtorizzat (it-tieni u r-raba' sentenza tal-Artikolu 7(3) tal-BUurlG) biss jekk il-persuna li timpjega tkun qiegħdet minn qabel lill-ħaddiem f'pożizzjoni li jeżerċita d-dritt tiegħu għal-leave, u jekk minkejja dan, dan il-ħaddiem ma ħax dan il-leave b'mod volontarju. Skont interpretazzjoni konformi mal-ewwel sentenza tal-Artikolu 7(1) tal-BUurlG, hija l-persuna li timpjega li għandha tiegħu l-inizjattiva għall-finijiet tal-konkretizzazzjoni ta' dan id-dritt. Il-limitu *ratione temporis* tal-imsemmi dritt, previst fl-Artikolu 7(3) tal-BUurlG, jippreżupponi, bhala prinċipju, li din il-persuna li timpjega tiżgura, b'mod konkret u bi trasparenza sħiħa, li l-imsemmi ħaddiem ikun effettivament f'pożizzjoni li jieħu l-leave annwali mħallas tiegħu.

19. Jekk il-persuna li timpjega ma tkunx ikkonformat ruħha mal-obbligi tagħha ta' kollaborazzjoni, il-leave li jkunx skada fil-31 ta' Diċembru tas-sena ta' riferiment jiżdied mad-dritt għal-leave li jibda fl-1 ta' Jannar tas-sena suċċessiva. Bħad-dritt għal-leave l-ġdid huwa sugġett għad-dispożizzjonijiet tal-ewwel sentenza tal-Artikolu 7(1) u (3) tal-BUurlG. Din il-persuna li timpjega tista' għalhekk tevita l-kumulu illimitat tad-drittijiet għal-leave li jirriżultaw minn diversi snin billi twettaq, *a posteriori*, matul is-sena ta' riferiment attwali, l-obbligi ta' kollaborazzjoni tagħha għal dak li jirrigwarda l-leave fir-rigward tas-snin ta' riferiment preċedenti. Jekk, f'dan il-każ, il-ħaddiem ma jeżerċitax id-dritt għal-leave akkumulat matul is-sena ta' riferiment attwali, minkejja li kellu l-possibbiltà li jagħmel dan, huwa jitlef dan il-leave fi tmiem is-sena kalendarja jew perijodu ta' posponiment. Id-deċiżjonijiet tal-Bundesarbeitsgericht (il-Qorti Industrijali Federali) kienu jirrigwardaw sitwazzjonijiet fejn il-ħaddiema ma kellhomx invalidità totali jew ma kinux qegħdin isofru minn mard fuq perijodu ta' żmien twil.

20. Fit-tieni lok, il-qorti tar-rinviju ddecidiet, b'applikazzjoni tal-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenzi Schultz-Hoff *et* u KHS, li l-leave legali ma jintilifx bis-saħħa l-Artikolu 7(3) tal-BUurlG jekk il-ħaddiem ikun f'inkapaċità li jaħdem minħabba mard sa tmiem is-sena ta' riferiment u/jew tal-perijodu ta' posponiment u għalhekk ma jkunx possibbli li jieħdu. F'dan il-każ, id-dritt għal-leave li jkun inżamm jiżdied mad-dritt għal-leave miksub is-sena suċċessiva u għalhekk huwa mill-ġdid limitat *ratione temporis* bis-saħħa tal-Artikolu 7(3) tal-BUurlG. Madankollu, jekk l-inkapaċità għax-xogħol tippersisti, huwa jintemm ħmistax-il xahar wara tmiem is-sena ta' riferiment. Il-qorti tar-rinviju applikat ukoll din il-ġurisprudenza fil-każijiet fejn il-ħaddiem kien jirċievi pensjoni tal-invalidità.

21. Din il-qorti tindika li, wara s-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, hija għadha ma ntalbitx tiddeciedi dwar jekk, u f'liema każijiet, id-drittijiet għal-leave ta' haddiema li għandhom invalidità totali jew isofru minn mard fuq perijodu ta' żmien twil jintemmux hmistax-il xahar wara tmiem is-sena ta' riferiment f'każ ta' persistenza tal-inkapaċità għax-xogħol.

22. Bħall-Qorti tal-Ġustizzja, l-imsemmija qorti tikkunsidra li terminazzjoni tad-drittijiet għal-leave fil-każijiet fejn il-haddiem kien f'impossibbiltà li jieħu l-leave tiegħu hija prevista biss f'każijiet eċċezzjonali, fil-preżenza ta' ċirkustanzi partikolari li jiġġustifikaw it-telf ta' dan il-leave¹¹. Issa, skont il-ġurisprudenza tal-istess qorti, il-preżenza ta' tali ċirkustanzi partikolari hija, bħala prinċipju, eskluża meta dan il-haddiem ma kienx f'pożizzjoni li jieħu l-leave tiegħu għax il-persuna li timpjegah ma wettqitx l-obbligi tagħha li tfakkar u tinforma, jew jekk b'mod ieħor, ipprekludiet lill-imsemmi haddiem milli jimplementa d-dritt għal-leave tiegħu.

23. Madankollu, il-qorti tar-rinviju tistaqsi dwar jekk din il-ġurisprudenza tapplikax ukoll fir-rigward ta' haddiema li għandhom invalidità totali jew li jsofru minn mard fuq perijodu ta' żmien twil.

24. F'dan ir-rigward, din il-qorti tikkunsidra li jekk il-persuna li timpjega ssodisfat l-obbligi tagħha ta' kollaborazzjoni fi żmien xieraq, l-Artikolu 7(3) tal-BUrlG għandu jiġi interpretat, b'konformità mad-Direttiva 2003/88, fis-sens li haddiem li jsofri minn mard li jwassal għal inkapaċità għax-xogħol sa mill-bidu tas-sena ta' riferiment jew li jkun inħakem minn tali mard matul din is-sena ta' riferiment jitlef id-dritt għal-leave legali tiegħu hmistax-il xahar wara tmiem l-imsemmija sena ta' riferiment jekk l-inkapaċità għax-xogħol tippersisti b'mod kontinwu. Meta din l-inkapaċità għax-xogħol testendi sal-31 ta' Marzu tat-tieni sena suċċessiva għas-sena ta' riferiment, din tikkostitwixxi ċirkustanza partikolari li tiġġustifika l-limitu *ratione temporis* tad-dritt għal-leave sabiex jiġi ssalvagwardjat interess superjuri tal-persuna li timpjega li jiġi evitat il-kumulu illimitat ta' drittijiet għal-leave minkejja l-fatt li l-haddiem marid ma kellux il-possibbiltà li jikkonkretizza d-dritt għal-leave tiegħu.

25. Min-naħa l-oħra, ikun neċessarju li l-Qorti tal-Ġustizzja tiċċara l-punt dwar jekk id-dritt tal-Unjoni jawtorizzax ukoll it-telf tad-dritt għal-leave hmistax-il xahar wara l-iskadenza tas-sena ta' riferiment, jew jekk ikun il-każ, wara żmien itwal, f'każ ta' persistenza ta' invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minhabba mard, meta l-persuna li timpjega ma tkunx osservat l-obbligi tagħha li tfakkar u tinforma u meta l-haddiem kien għadu jista', tal-inqas parzjalment, jieħu dan il-leave matul din is-sena ta' riferiment qabel ma sehhet din l-invalidità totali jew din l-inkapaċità għax-xogħol.

26. Għalhekk, il-qorti tar-rinviju tistaqsi jekk id-dritt għal leave annwali mhallas miksub matul sena ta' riferiment jistax jintemm fi tmiem perijodu ta' posponiment awtorizzat mid-dritt nazzjonali meta l-persuna li timpjega ma tkunx qiegħdet lill-haddiem f'pożizzjoni li jeżercita dan id-dritt qabel il-bidu tal-inkapaċità għax-xogħol li sehhet matul din is-sena ta' riferiment. B'mod partikolari, fir-rigward tal-kontribuzzjonijiet tas-sentenzi KHS u Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, tqum il-kwistjoni dwar jekk, fid-dawl tal-iskop ta' mistrieħ mogħti lil-leave annwali mhallas, il-prinċipju li t-terminazzjoni tad-dritt għal tali leave huwa suġġett għat-tweqqiq mill-persuna li timpjega tal-obbligi tagħha li tfakkar u tinforma japplikax biss f'ċerti limiti.

¹¹ F'dan ir-rigward, hija tirreferi għas-sentenza tal-25 ta' Ġunju 2020, Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria u Iccrea Banca SpA (C-762/18 u C-37/19, EU:C:2020:504, punti 73 *et seq.*).

27. F'dan ir-rigward, din il-qorti tirrileva li huwa possibbli li jiġi kkunsidrat li, kieku l-persuna li timpjega wettqet l-obbligi tagħha li tfakkar u tinforma fi żmien xieraq, il-ħaddiem xorta kien għadu jista' jieħu l-leave annwali mħallas tiegħu qabel il-bidu tal-invalidità totali tiegħu jew tal-inkapaċità għax-xogħol tiegħu. Fin-nuqqas li tfakkar u li tinforma lil dan il-ħaddiem skont id-dritt applikabbli, din il-persuna li timpjega jkollha ssostni r-riskju li d-dritt għal-leave ma jintilifx totalment, anki jekk l-invalidità totali jew l-inkapaċità għax-xogħol tal-imsemmi ħaddiem testendi lil hinn mill-31 ta' Marzu tat-tieni sena suċċessiva għas-sena ta' riferiment.

28. Għalhekk, l-imsemmija qorti tosserva, billi tistrieħ fuq il-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenza KHS, li l-leave annwali mħallas jista' jissodisfa l-iskop ta' mistrieħ tiegħu biss jekk il-posponiment ma jmurx lil hinn minn ċertu limitu *ratione temporis*, b'tali mod li leġiżlazzjoni nazzjonali tista' tipprovdi tali limitu f'każ ta' mard fuq perijodu ta' żmien twil tal-ħaddiema sabiex jiġi evitat kumulat illimitat tad-drittijiet għal tali leave.

29. Skont il-qorti tar-rinviju, li kieku dawn il-prinċipji kienu japplikaw ukoll għas-sena ta' riferiment li matulha seħħet l-invalidità totali jew l-inkapaċità għax-xogħol tal-ħaddiem, li ppersistiet sa minn dik id-data, id-dritt għal-leave annwali mħallas marbut ma' din is-sena jkun jista' jintilifx ħmistax-il xahar wara t-tmiem tagħha, u dan minkejja li l-persuna li timpjega ma tkunx osservat l-obbligi tagħha li tfakkar u tinforma. Għalhekk, il-leave miksub fir-rigward tas-sena ta' riferiment qabel din l-invalidità totali jew din l-inkapaċità għax-xogħol jintemm, minkejja l-fatt li dan il-ħaddiem kien għadu seta' jieħu dan il-leave qabel l-imsemmija invalidità totali jew l-imsemmija inkapaċità għax-xogħol li kieku din il-persuna li timpjega wettqet fi żmien xieraq l-obbligi tagħha li tfakkar u tinforma.

30. Il-qorti tar-rinviju tindika wkoll li l-Qorti tal-Ġustizzja għadha ma ddeċidietx dwar jekk l-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88 u l-Artikolu 31(2) tal-Karta jistabbilixxux id-data, matul is-sena ta' riferiment, li fiha l-persuna li timpjega għandha twettaq l-obbligi tagħha li tfakkar u tinforma, sabiex dawn ikunu twettqu fi "żmien xieraq", fis-sens tad-dritt tal-Unjoni.

31. Fid-dawl tal-elementi preċedenti, il-Bundesarbeitsgericht (il-Qorti Industrijali Federali) iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domandi preliminari li ġejjin¹²:

- “1) L-Artikolu 7 tad-[Direttiva 2003/88] u l-Artikolu 31(2) tal-[Karta] jipprekludu l-interpretazzjoni ta' dispożizzjoni nazzjonali, bħall-Artikolu 7(3) tal-[BUrlG], li skontha d-dritt għal-leave annwali mħallas, li jkun għadu ma tteħidx, ta' ħaddiem li jsufri, matul is-sena ta' riferiment għal-leave, minn inkapaċità għax-xogħol sħiħa minhabba raġunijiet ta' saħħa (invalidità) [jew li nħakem, matul din l-istess sena ta' riferiment, minn mard li kkawża inkapaċità għax-xogħol], iżda li kien għadu seta' jieħu – tal-inqas parzjalment – dan il-leave qabel il-bidu tal-inkapaċità għax-xogħol tiegħu matul is-sena ta' riferiment, jintemm ħmistax-il xahar wara t-tmiem tas-sena ta' riferiment f'każ ta' persistenza, mingħajr interruzzjoni, tal-inkapaċità għax-xogħol, inkluż meta l-persuna li timpjega ma tkunx effettivament qiegħdet lill-ħaddiem fil-pożizzjoni li jeżerċita d-dritt għal-leave tiegħu billi tistiednu jagħmel hekk u tipprovdu informazzjoni korrispondenti dwar dan?
- 2) Fil-każ ta' risposta affermattiva għall-ewwel domanda: F'dawn iċ-ċirkustanzi, it-tmiem f'data sussegwenti huwa wkoll eskluż f'każ ta' persistenza ta' inkapaċità għax-xogħol totali [jew ta' inkapaċità għax-xogħol]?”

¹² Peress li dawn id-domandi huma kważi identiċi fiż-żewġ kawzi, ser nirriproduċihom darba wahda biss filwaqt li nindika fil-parenteżi d-differenzi ta' formulazzjoni minimi.

32. Fil-Kawża C-518/20, ġew sottomessi osservazzjonijiet bil-miktub minn XP, Fraport u mill-Kummissjoni Ewropea.

33. Fil-Kawża C-727/20, ġew sottomessi osservazzjonijiet bil-miktub minn AR, St. Vincenz-Krankenhaus u l-Kummissjoni.

IV. Analizi

34. Permezz tad-domandi preliminari tagħha, li fil-fehma tiegħi għandhom jiġu eżaminati flimkien, il-qorti tar-rinviju titlob, essenzjalment, lill-Qorti tal-Ġustizzja tiddeċiedi jekk l-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88 u l-Artikolu 31(2) tal-Karta għandhomx jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu leġislazzjoni nazzjonali li b'applikazzjoni tagħha d-dritt għal-leave annwali mħallas ta' haddiem miksub fir-rigward ta' perijodu ta' riferiment, li matulu sehhet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minhabba mard li ppersista sa minn dakinhar, jistax jintemm, sew jekk fi tmiem ta' perijodu ta' posponiment awtorizzat mid-dritt nazzjonali jew anki sussegwentement, meta l-persuna li timpjegah ma qegħditux f'pożizzjoni fi żmien xieraq li jeżercita dan id-dritt qabel il-bidu ta' din l-invalidità totali jew ta' din l-inkapaċità għax-xogħol.

35. Il-Qorti tal-Ġustizzja diġà kienet mitluba tiddeċiedi dwar kwistjonijiet relatati mad-dritt għal-leave annwali mħallas ta' haddiem li ma kienx f'pożizzjoni li jeżercita, sa tmiem ir-relazzjoni ta' xogħol tiegħu, id-dritt tiegħu għal dan il-leave minhabba raġunijiet indipendenti mir-rieda tiegħu – u b'mod iktar partikolari minhabba mard.

36. F'dan il-kuntest, fis-sentenza tagħha Schultz-Hoff *et*, hija telqet mill-konstatazzjoni li “id-Direttiva 2003/88 ma tagħmel l-ebda distinzjoni bejn il-haddiema li huma assenti mix-xogħol minhabba leave tal-mard, għal terminu qasir jew twil, matul il-perijodu ta' referenza u dawk li effettivament hadmu matul l-imsemmi perijodu”¹³. Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, minn dan isegwi li, “fir-rigward ta' haddiema bil-leave tal-mard li ngħatalhom kif suppost, id-dritt għal-leave annwali bil-hlas mogħti mid-Direttiva 2003/88 stess lill-haddiema kollha [...] ma jistax jiġi sugġettat minn Stat Membru għall-obbligu li huma jkunu effettivament hadmu matul il-perijodu ta' referenza stabbilit mill-imsemmi Stat”¹⁴.

37. F'din l-istess sentenza, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet ukoll li “l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 ma jipprekludix, fil-principju, leġislazzjoni nazzjonali li jipprevedi modalitajiet ta' eżercizzju tad-dritt tal-leave annwali bil-hlas espressament mogħti minn din id-direttiva, inkluż ukoll it-telf tal-imsemmi dritt fl-aħħar tal-perijodu ta' referenza jew ta' perijodu għall-ġarr tal-leave, sakemm, madankollu, il-haddiem li tilef id-dritt tal-leave annwali bil-hlas tiegħu, kellu effettivament il-possibbiltà li jeżercita d-dritt mogħti lilu mid-direttiva”¹⁵.

38. Issa leġislazzjoni nazzjonali, bħall-Artikolu 7(3) tal-BU_{rl}G, taqa' fil-qasam tal-modalitajiet tal-eżercizzju tal-leave annwali mħallas, fis-sens tal-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88, kif interpretat mill-Qorti tal-Ġustizzja¹⁶. Leġislazzjoni ta' dan it-tip tagħmel parti mir-regoli u mill-proċeduri tad-dritt nazzjonali applikabbli għall-iffissar tal-leave tal-haddiema, filwaqt li jitqiesu l-interessi differenti inkwistjoni¹⁷.

¹³ Sentenza Schultz-Hoff *et* (punt 40).

¹⁴ Sentenza Schultz Hoff *et* (punt 41).

¹⁵ Sentenza Schultz-Hoff *et* (punt 43).

¹⁶ Ara s-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 36).

¹⁷ Ara s-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 37 u l-ġurisprudenza ċċitata).

39. Madankollu, skont il-Qorti tal-Ġustizzja, f'kull sitwazzjoni għandu "jiġi żgurat li l-applikazzjoni ta' tali regoli nazzjonali ma tkunx tista' ġġib magħha t-telf tad-drittijiet għal-leave annwali mħallas miksuba mill-ħaddiem, minkejja li dan ma kellux effettivament il-possibbiltà li jeżerċita dawn id-drittijiet"¹⁸. Għalhekk, "telf awtomatiku tad-dritt għal-leave annwali mħallas, li ma huwiex sugġett għal verifika minn qabel li l-ħaddiem kien effettivament imqiegħed f'pożizzjoni li jeżerċita dan id-dritt, jinjora l-limiti [...] imposti b'mod imperattiv fuq l-Istati Membri meta dawn jippreċiżaw il-modalitajiet ta' eżerċizzju tal-imsemmi dritt"¹⁹. Fil-fatt, "it-telf tad-dritt miksub ta' ħaddiem għal-leave annwali mħallas jew għad-dritt tiegħu korrelattiv għall-ħlas ta' kumpens għal leave mhux meħud f'każ tat-tmiem tar-relazzjoni ta' impjieg, mingħajr ma l-persuna kkonċernata effettivament kellha l-possibbiltà li teżerċita dan id-dritt għal-leave annwali mħallas, jippreġudika s-sustanza stess ta' dan id-dritt"²⁰.

40. Il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li ħaddiem fuq leave tal-mard matul il-perijodu ta' riferiment kollu u li jippersisti wara l-iskadenza ta' dan il-perijodu u/jew ta' perijodu ta' posponiment "huwa mcaħhad minn kull perijodu li jagħtih il-possibbiltà li jibbenefika mil-leave annwali bil-ħlas tiegħu"²¹. Minn dan hija ddeduċiet li "l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 għandu jiġi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispożizzjonijiet jew Prattiki nazzjonali li jipprevedu li d-dritt għal-leave annwali bil-ħlas jiġi estint mat-terminazzjoni tal-perijodu ta' referenza u/jew ta' perijodu għall-garr tal-leave stabbilit mid-dritt nazzjonali anki meta l-ħaddiem kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu kollu ta' referenza u li l-inkapaċità tiegħu għax-xogħol ippersistiet sat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjieg tiegħu, raġuni li għaliha hu ma setax jeżerċita d-dritt tiegħu għal-leave annwali bil-ħlas"²².

41. Huwa interessanti li jiġi osservat li l-Qorti tal-Ġustizzja siltet l-istess konkluzjoni fir-rigward ta' ħaddiem li, bħal XP u AR fil-kuntest ta' dawn il-proċeduri, ħadem matul parti mill-perijodu ta' riferiment qabel ma tqiegħed fuq leave tal-mard li ppersista sal-iskadenza ta' dan il-perijodu jew ta' perijodu ta' posponiment.

42. Fil-fatt, skont il-Qorti tal-Ġustizzja, ħaddiem li jkun fuq leave tal-mard fuq żmien twil matul il-perijodu ta' riferiment kollu jew anki matul parti minnu biss ikun fiż-żewġ każijiet fl-istess sitwazzjoni "sa fejn l-inkapaċità għax-xogħol minħabba mard mhijiex prevedibbli"²³. Għalhekk, f'kull każ, jista' jeżerċita l-pretensjoni għall-benefiċċju tad-dritt għal-leave miksub matul il-perijodu ta' riferiment inkwistjoni.

43. Fil-każ ta' estensjoni ta' din l-inkapaċità għax-xogħol fuq żmien twil, tali interpretazzjoni setgħet madankollu twassal b'mod mekkaniku għal kumulu illimitat tad-drittijiet għal-leave annwali mħallas miksuba matul il-perijodi suċċessivi ta' assenza mix-xogħol minħabba mard. Huwa għalhekk li fis-sentenza tagħha KHS, il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li s-soluzzjoni li hija kkonstatat fis-sentenza tagħha Schultz-Hoff *et* kellha tkun "ikkwalifikata" f'"ċirkustanzi speċifiċi"²⁴.

¹⁸ Sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 38).

¹⁹ Sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 40).

²⁰ Sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 26 u l-ġurisprudenza ċċitata).

²¹ Sentenza Schultz-Hoff *et* (punt 44).

²² Sentenza Schultz-Hoff *et* (punt 49).

²³ Sentenza Schultz-Hoff *et* (punt 51).

²⁴ Sentenza KHS (punt 28).

44. Għalhekk, fil-kuntest partikolari ta' haddiema prekluzi milli jeżerċitaw id-dritt tagħhom għal-leave annwali mħallas minhabba l-assenza tagħhom mix-xogħol minhabba mard, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li minkejja li haddiem f'inkapaċità għax-xogħol matul diversi perijodi ta' riferiment konsekuttivi kellu d-dritt li jakkumula, b'mod illimitat, id-drittijiet kollha għal-leave annwali mħallas miksuba matul il-perijodu tal-assenza tiegħu mix-xogħol, tali kumulati illimitat ma jibqax jissodisfa l-għan innifsu tad-dritt għal-leave annwali mħallas²⁵.

45. Għalhekk, fiċ-ċirkustanzi speċifiċi li fihom jinsab haddiem f'inkapaċità għax-xogħol matul diversi perijodi ta' riferiment konsekuttivi, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li, fir-rigward mhux biss tal-protezzjoni tal-haddiem intiża mid-Direttiva 2003/88 iżda wkoll dik tal-persuna li timpjega, quddiem ir-riskju ta' kumulati eċċessivament kbir ta' perijodi ta' assenza tal-haddiem u mad-diffikultajiet li dan jista' jimplika għall-organizzazzjoni tax-xogħol, l-Artikolu 7 ta' din id-direttiva għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jipprekludix dispozizzjonijiet jew prattiki nazzjonali li jillimitaw il-kumulati tad-drittijiet tal-leave annwali mħallas ta' haddiem f'inkapaċità għax-xogħol matul diversi perijodi ta' riferiment konsekuttivi, għal perijodu ta' posponiment ta' hmistax-il xahar li fl-iskadenza tiegħu d-dritt għal dan il-leave jintemm²⁶.

46. Konsegwentement, għandu jiġi eżaminat jekk ċirkustanzi bħal dawk inkwistjoni fil-kawżi prinċipali humiex "speċifiċi", fis-sens tal-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenza KHS, b'tali mod li jkun ta' natura li tiġġustifika deroga mill-prinċipju stabbilit mill-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88 kif ukoll mill-Artikolu 31(2) tal-Karta, li skontu dritt għal-leave annwali mħallas ma jstax jintemm fi tmiem il-perijodu ta' riferiment u/jew ta' perijodu ta' posponiment stabbilit mid-dritt nazzjonali, meta l-haddiem ma jkunx f'pożizzjoni li jieħu l-leave tiegħu²⁷.

47. Ma naħsibx li tali ċirkustanzi speċifiċi jistgħu jiġu kkonstatati f'dawn il-kawżi. Fil-fatt, nirrileva li għalkemm, kif kien il-każ fil-kawża li tat lok għas-sentenza KHS, tqum il-kwistjoni ta' limitazzjoni *ratione temporis* tad-dritt għal-leave annwali mħallas f'każ ta' assenza estiża tal-haddiem minhabba mard jew invalidità, teżisti differenza importanti bejn din il-kawża u dawk taht eżami.

48. Għalhekk, fil-kawża li tat lok għas-sentenza KHS, il-Qorti tal-Ġustizzja kellha tiddeċiedi l-kwistjoni dwar jekk is-soluzzjoni li hija kienet tat fis-sentenza tagħha Schultz-Hoff *et* kinitx tfigher li haddiem fuq leave tal-mard matul perijodu ta' żmien twil kellu d-dritt li jakkumula b'mod illimitat id-drittijiet għal-leave annwali mħallas miksuba matul perijodi ta' riferiment suċċessivi. Din il-kwistjoni setgħet tqum b'mod legittimu għaliex, matul l-assenza tiegħu mix-xogħol minhabba mard, il-haddiem ikkonċernat kien f'impossibbiltà li jeżerċita d-dritt tiegħu għal tali leave, b'tali mod li, kieku s-soluzzjoni sostnuta fis-sentenza Schultz-Hoff *et* kellha tiġi segwita litteralment, dan id-dritt ma setax jintemm. Il-Qorti tal-Ġustizzja kienet perfettament konxja tal-eċċessi li setgħet tinvolvi din is-soluzzjoni u kien sabiex tevita hom li rrikonoxxiet lill-Istati Membri l-possibbiltà li jipprovdu limitazzjoni *ratione temporis* tad-dritt għal-leave annwali mħallas miksub matul perijodu ta' assenza estiża mix-xogħol minhabba mard.

²⁵ Ara f'dan is-sens, is-sentenza KHS (punti 29 u 30). Skont ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja, id-dritt għal-leave annwali mħallas "għandu għan doppju, jiġifieri, li jippermetti lill-haddiem jistrieħ fil-konfront tal-eżekuzzjoni tal-kuntratt tax-xogħol tiegħu, minn naħa, u li jkollu perijodu ta' serħan u ta' delizzji, min-naħa l-oħra" (punt 31 ta' din is-sentenza). Il-Qorti tal-Ġustizzja kkunsidrat ukoll li "d-dritt għal-leave annwali mħallas għal haddiem li huwa inkapaċi biex jaħdem waqt diversi perijodi ta' referenza konsekuttivi ma jstax jissodisfa ż-żewġ aspetti tal-għan tiegħu [...] hlief fil-każ fejn it-trasferiment tal-leave ma jaqbiżx ċertu limitu ta' żmien. Fil-fatt, meta jinqabeż tali limitu, il-leave annwali jkun nieqes mill-effett pożittiv għall-haddiem fil-kwalità tiegħu ta' żmien ta' mistrieħ, u jzomm biss il-kwalità ta' perijodu ta' serħan u ta' delizzji" (punt 33 tal-imsemmija sentenza).

²⁶ Ara f'dan is-sens, is-sentenza KHS (punti 38, 39 u 44).

²⁷ Ara s-sentenza tad-29 ta' Novembru 2017, King (C-214/16, EU:C:2017:914, punt 56).

49. Madankollu, is-sitwazzjoni inkwistjoni f'dawn il-kawżi hija differenti peress li l-haddiema kkonċernati ma jitolbux iż-żamma tad-drittijiet għal-leave annwali mhallas kollu miksub matul il-perijodu tagħhom ta' assenza estiża mix-xogħol, iżda semplicement id-drittijiet għal tali leave miksub fir-rigward tal-perijodu ta' riferiment li matulu huma hadmu parzjalment u parzjalment kienu f'sitwazzjoni ta' invalidità totali jew ta' inkapaċità għax-xogħol minhabba mard.

50. Madankollu, nosserva li, kif indikajt precedentement, il-Qorti tal-Ġustizzja kkunsidrat, fis-sentenza tagħha Schultz-Hoff *et*, fir-rigward ta' perijodu ta' riferiment li matulu persuna hadmet f'parti minn dan il-perijodu qabel ma tqiegħdet fuq leave tal-mard, li d-dritt għal-leave annwali mhallas ma setax jintemm.

51. Barra minn hekk, mis-sentenza KHS niddeduċi li huwa biss sabiex tevita l-konsegwenzi negattivi ta' kumulu illimitat tad-drittijiet għal-leave annwali mhallas miksuba matul perijodu ta' assenza estiża mix-xogħol minhabba mard fuq perijodu ta' żmien twil li l-Qorti tal-Ġustizzja rrikonoxxiet li għandha ssir deroga mill-prinċipju li tali drittijiet ma jistgħux jintemmu u, f'dan il-kuntest, aċċettat il-possibbiltà ta' limitazzjoni *ratione temporis* sa fejn jirrigwardahom.

52. Inqis li tali deroga għandha tingħata interpretazzjoni stretta u għalhekk għandha tkun limitata għar-riskju li hija intiża li tevita, jiġifieri dak ta' kumulu illimitat tad-drittijiet għal-leave annwali mhallas matul perijodu ta' assenza estiża mix-xogħol minhabba mard fuq perijodu ta' żmien twil. Fi kliem ieħor, meta ma jkunx hemm tali riskju, għandu jipprevali l-prinċipju stabbilit mill-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88 li dritt għal-leave annwali mhallas miksub ma jistax jintemm fit-tmien tal-perijodu ta' riferiment u/jew ta' perijodu ta' posponiment stabbilit mid-dritt nazzjonali meta l-haddiem ma jkunx tqiegħed f'pożizzjoni li jieħu l-leave tiegħu²⁸.

53. F'dan ir-rigward, huwa importanti li wieħed jinsisti fuq il-fatt li, konformement ma' ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja, id-dritt għal-leave annwali mhallas ma jistax jiġi interpretat b'mod restrittiv²⁹. Minn dan isegwi li "kull deroga mis-sistema tal-Unjoni fil-qasam tal-organizzazzjoni tal-hin tax-xogħol prevista mid-Direttiva 2003/88 għandha tingħata interpretazzjoni li tillimita l-portata tagħha għal dak li huwa strettament neċessarju sabiex jiġu ssalvagwardjati l-interessi li din id-deroga tippermetti li jiġu protetti"³⁰.

54. Għaldaqstant, minkejja li l-limitu *ratione temporis* aċċettata mill-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza tagħha KHS jipprekludi ċertament, sa fejn ikun previst mid-dritt nazzjonali, li haddiema bħal XP u AR jitolbu li jzommu d-drittijiet għal-leave annwali mhallas kollha miksuba matul l-assenza estiża tagħhom mix-xogħol fir-rigward ta' diversi perijodi ta' riferiment konsekuttivi, niddubita li jista' jiġu aċċettat li tali limitu huwa intiż ukoll sabiex tapplika b'mod sistematiku għad-dritt għal-leave annwali mhallas miksub fir-rigward tal-perijodu ta' riferiment li matulu sehhet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol. Fil-fatt, in-natura mhallta ta' dan il-perijodu, li matulu l-haddiem ikkonċernat hadem qabel ma sab ruħu f'sitwazzjoni ta' invalidità totali jew ta' inkapaċità għax-xogħol, jistieden lil wieħed jistaqsi dwar l-osservanza mill-persuna li timpjegah tal-obbligi ta' incentiv u informazzjoni li hija għandha fir-rigward tat-teħid tal-leave u tal-konsegwenzi li jkunu jistgħu jinsiltu min-nuqqas ta' osservanza ta' dawn l-obbligi minn din il-persuna li timpjega.

²⁸ Ara b'analogija, is-sentenza tal-25 ta' Ġunju 2020, Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria u Iccrea Banca SpA (C-762/18 u C-37/19, EU:C:2020:504, punt 72).

²⁹ Ara, b'mod partikolari, is-sentenza tal-25 ta' Novembru 2021, job-medium (C-233/20, EU:C:2021:960, punt 26 u l-ġurisprudenza ċċitata).

³⁰ Sentenza tal-25 ta' Ġunju 2020, Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria u Iccrea Banca SpA (C-762/18 u C-37/19, EU:C:2020:504, punt 74 u l-ġurisprudenza ċċitata).

55. F'dan ir-rigward, mill-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja jirriżulta li hija l-persuna li timpjega li għandha tiżgura li tqiegħed lill-ħaddiem f'pożizzjoni li jeżercita d-dritt tiegħu għal-leave annwali mħallas³¹. Għal dan il-għan, il-Qorti tal-Ġustizzja ddecidiet li "l-persuna li timpjega hija obbligata, partikolarment fid-dawl tan-natura imperattiva tad-dritt għal-leave annwali mħallas u sabiex jiġi żgurat l-effett utli tal-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88, li tiżgura b'mod konkret u trasparenti li l-ħaddiem ikun effettivament imqiegħed f'pożizzjoni li jieħu l-leave annwali mħallas tiegħu, billi tincentivah, formalment, fejn meħtieġ, li jagħmel dan, filwaqt li tinformah, b'mod preċiż u fi żmien xieraq, sabiex tiżgura li l-imsemmi leave jkun għadu jista' jiżgura l-mistrieħ u r-rilassament li huwa mistenni li jikkontribwixxi lill-persuna kkonċernata, li, jekk din ma tiħdux, dan il-leave jintilef fi tmiem il-perijodu ta' referenza jew il-perijodu ta' rrimandar [posponiment] awtorizzat"³².

56. Barra minn hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja ddecidiet li "l-oneru tal-prova f'dan ir-rigward jaqa' fuq il-persuna li timpjega [...]. Jekk din ma tkunx tista' turi li tat prova ta' kull diligenza meħtieġa li l-ħaddiem ikun effettivament imqiegħed f'pożizzjoni li jieħu l-leave annwali mħallas li għalih huwa kellu dritt, hemm lok li jiġi kkunsidrat li t-telf tad-dritt għall-imsemmi leave fit-tmiem tal-perijodu ta' referenza jew ta' rrimandar [posponiment] awtorizzat u, f'każ tat-tmiem tar-relazzjoni ta' impjeg, l-assenza korrelattiva ta' hlas ta' kumpens finanzjarju għal-leave annwali mhux meħud, jiksru, rispettivament, l-Artikolu 7(1) u l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88"³³.

57. Fil-fehma tiegħi, minn din il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja jirriżulta li meta ħaddiem f'inkapaċità għax-xogħol għal żmien twil jitlob il-benefiċċju ta' leave annwali mħallas miksub fir-rigward ta' perijodu ta' riferiment li matulu huwa ħadem parzjalment u kien parzjalment f'sitwazzjoni ta' invalidità totali jew ta' inkapaċità għax-xogħol minħabba mard, il-qorti nazzjonali adita għandha tivverifika jekk il-persuna li timpjega wettqitx l-obbligi tagħha li tincentiva u tinforma fir-rigward tat-tehid tal-leave qabel ma sehhet din l-invalidità totali jew din l-inkapaċità għax-xogħol.

58. Fil-fatt, f'tali sitwazzjoni, il-ħaddiem ikkonċernat ħadem effettivament matul parti mill-perijodu ta' riferiment u kiseb dritt għal-leave annwali mħallas li parti minnu kien għadu ma ntuzax meta sehhet l-inkapaċità għax-xogħol tiegħu. Madankollu, ma jistax jiġi eskluż li tali dritt seta' jintemm, jew tal-inqas, jintuża fil-parti l-kbira tiegħu qabel ma sehhet din l-inkapaċità għax-xogħol kieku l-persuna li timpjegah qegħditu f'pożizzjoni li jeżercita dan id-dritt fi żmien xieraq.

59. Ċertament, jista' jiġi kkunsidrat li meta invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minħabba mard issehħ matul perijodu ta' riferiment, ir-raġunijiet għall-assenza ta' tehid ta' leave annwali mħallas mill-ħaddiem huma potenzjalment tnejn. Minn naħa, dan il-ħaddiem ma setax juża l-leave tiegħu peress li marad. Min-naħa l-oħra, ma setax juża l-leave tiegħu għax il-persuna li timpjegah ma qegħditux f'pożizzjoni li jagħmel dan.

60. Għalhekk, f'din it-tip ta' sitwazzjoni, jiena tal-fehma li l-persuna li timpjega ma għandhiex tkun tista' teżonera ruħha mill-osservanza tal-obbligi tagħha billi ssostni li huwa biss minħabba avveniment imprevedibbli, bħall-mard tal-ħaddiem, li dan tal-aħħar ma setax juża d-dritt

³¹ Ara b'mod partikolari, is-sentenzi tas-6 ta' Novembru 2018, Kreuziger (C-619/16, EU:C:2018:872, punt 51 u l-ġurisprudenza ċċitata), kif ukoll Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 44 u l-ġurisprudenza ċċitata).

³² Sentenzi tas-6 ta' Novembru 2018, Kreuziger (C-619/16, EU:C:2018:872, punt 52), kif ukoll Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 45).

³³ Sentenzi tas-6 ta' Novembru 2018, Kreuziger (C-619/16, EU:C:2018:872, punt 53), kif ukoll Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 46).

għal-leave tiegħu. Fil-fehma tiegħi, għandha tipprevali l-idea li kieku dan il-ħaddiem tqiegħed f'pożizzjoni mill-persuna li timpjegah li jieħu l-leave tiegħu, probabbilment ma kienx ikollu għalfejn jitlob il-benefiċċju ta' dan tal-aħħar diversi snin wara.

61. Għalhekk, inqis, sabiex nuża l-kliem użat mill-Qorti tal-Ġustizzja li “l-persuna li timpjega li ma tqiegħedx ħaddiem f'pożizzjoni li jeżerċita d-dritt tiegħu għal-leave annwali mħallas għandha tassumi l-konsegwenzi ta' dan”³⁴. Fil-fehma tiegħi, jekk jiġi aċċettat li minħabba li seħħet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minħabba mard, il-persuna impjegata kienet meħlusa mill-obbligu tagħha li tqiegħed lill-ħaddiem f'pożizzjoni li jieħu l-leave tiegħu sad-data li minnha dan il-ħaddiem ma jistax ikompli jaħdem, iwassal sabiex joħloq żbilanċ għall-benefiċċju ta' din il-persuna li timpjega u għad-detriment tal-ħaddiem, li għandu jitqies bħala l-parti dgħajfa fir-relazzjoni ta' xogħol³⁵. Fil-fatt, il-persuna li timpjega tkun qed tingħata possibbiltà li teżonera ruhha mill-osservanza tal-obbligi tagħha bil-pretest li l-fatt li seħħet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minħabba mard jikkostitwixxi avveniment imprevedibbli³⁶. Billi nuża, għal darb'ohra, il-kliem użat mill-Qorti tal-Ġustizzja, “il-fatt li jiġi aċċettat, f'dawn iċ-ċirkustanzi, li d-drittijiet għal-leave annwali mħallas miksuba mill-ħaddiem jiġu estinti jkun ifisser li jiġi approvat aġir li jwassal għal arrikkiment illegali tal-persuna li timpjega bi ħsara tal-għan innifsu [tad-Direttiva 2003/88] intiż għall-protezzjoni tas-saħħa tal-ħaddiem”³⁷.

62. Fil-fehma tiegħi, isegwi li kif inhu l-każ, skont il-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, li tirrigwarda perijodu ta' riferiment li matulu ħaddiem ħadem effettivament mingħajr ma seħħet inkapaċità għax-xogħol jew invalidità totali³⁸, ħaddiem li ħadem matul parti minn perijodu ta' riferiment qabel ma seħħet inkapaċità għax-xogħol jew invalidità totali ma jitlifx, fi tmiem perijodu ta' posponiment awtorizzat mid-dritt nazzjonali, id-dritt għal-leave annwali mħallas li huwa kiseb fir-rigward ta' dan il-perijodu ta' riferiment meta l-persuna li timpjegah ma tkunx qegħditu f'pożizzjoni li jeżerċita dan id-dritt. Konsegwentement, f'dawn iċ-ċirkustanzi, inqis li d-dritt hekk miksub mill-ħaddiem għandu jiġi pospost wara d-data li fih jerga' lura għax-xogħol jew, f'każ ta' terminazzjoni tar-relazzjoni ta' xogħol, għandu jagħti lok għal kumpens finanzjarju fir-rigward tal-leave mhux meħud.

63. Il-fatt li mogħdija ta' żmien bejn il-kostituzzjoni tad-dritt għal-leave annwali mħallas waqt il-perijodu ta' riferiment li matulu seħħet inkapaċità għax-xogħol jew invalidità totali u l-benefiċċju ta' dan id-dritt, ma jikkostitwixxix, fil-fehma tiegħi, ostakolu għal applikazzjoni stretta tal-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften. Għal darb'ohra, hija l-persuna li timpjega li għandha tassumi l-konsegwenzi tal-konstatazzjoni li ma wettqitx fi żmien xieraq l-obbligi tagħha li tinċentiva u tinforma dwar it-teħid tal-leave. F'dan ir-rigward, inżid li l-Qorti tal-Ġustizzja diġà aċċettat li, “filwaqt li l-effett pożittiv ta' dan il-leave annwali mħallas għas-sigurtà u s-saħħa tal-ħaddiem jinħass b'mod sħiħ

³⁴ Sentenza tal-25 ta' Ġunju 2020, Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria u Icrea Banca SpA (C-762/18 u C-37/19, EU:C:2020:504, punt 77 u l-ġurisprudenza ċċitata).

³⁵ Ara s-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 41).

³⁶ Dwar l-impossibbiltà li l-persuna li timpjega teżonera ruhha mill-osservanza tal-obbligi tagħha, ara s-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (punt 43).

³⁷ Sentenza tad-29 ta' Novembru 2017, King (C-214/16, EU:C:2017:914, punt 64).

³⁸ Immaġinaw li l-kawzi prinċipali kienu jirrigwardaw ukoll id-dritt għal-leave annwali mħallas miksub fir-rigward ta' snin preċedenti għal dik li fiha seħħet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol, u li matul dawn is-snin preċedenti, il-persuna li timpjega ma wettqitx l-obbligi tagħha li tinċentiva u tinforma dwar it-teħid tal-leave. B'applikazzjoni tal-ġurisprudenza li tirriżulta mis-sentenza Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, dan id-dritt ma jistax jiġi kkunsidrat li ntemm.

jekk jittiehed fis-sena prevista għal dan il-għan, jiġifieri matul is-sena kurrenti, l-importanza ta' dan iż-żmien ta' mistrieħ f'dan ir-rigward ma tintilifx jekk jittiehed matul perijodu sussegwenti"³⁹.

64. Għalhekk, filwaqt li l-pożizzjoni tiegħi hija differenti minn dik sostnuta mill-Kummissjoni, li essenzjalment tiddefendi applikazzjoni stretta tas-sentenza KHS f'ċirkustanzi bħal dawk inkwistjoni fil-kawzi prinċipali, madankollu nirrikonoxxi li, kif tindika din l-istituzzjoni fl-osservazzjonijiet tagħha, huwa biss jekk il-persuna li timpjega kellha effettivament il-possibbiltà li tqiegħed il-ħaddiem f'pożizzjoni li jeżercita d-dritt tiegħu għal-leave li wiehed jista' jikkontesta dan l-obbligu. Huwa biss f'tali sitwazzjoni li nuqqas ta' twettiq ta' obbligu tal-persuna li timpjega jista' jwassal għal konsegwenzi legali negattivi għaliha.

65. F'dan ir-rigward, nikkunsidra li hija l-qorti nazzjonali li għandha tevalwa, f'kull każ, jekk, skont il-mument li fih tkun seħħet inkapaċità għax-xogħol jew invalidità totali matul il-perijodu ta' riferiment inkwistjoni, il-persuna li timpjega kellhiex effettivament iż-żmien sabiex twettaq l-obbligi tagħha li tincentiva u tinforma dwar it-tehid tal-leave.

66. F'din l-evalwazzjoni, għandu jittiehed inkunsiderazzjoni l-fatt li meta invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minħabba mard tkun seħħet fi tmiem perijodu ta' riferiment inkwistjoni, kif inhu l-każ fiż-żewġ kawzi taħt eżami, wiehed jista' jippreżupponi li l-persuna li timpjega kellha iż-żmien neċessarju biex twettaq l-obbligi tagħha li tincentiva u tinforma dwar it-tehid tal-leave.

V. Konkluzjoni

67. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet kollha preċedenti, nipproponi li r-risposta għad-domandi preliminari magħmula mill-Bundesarbeitsgericht (il-Qorti Industrijali Federali, il-Ġermanja) tkun kif ġej:

L-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-4 ta' Novembru 2003 li tikkonċerna ċerti aspetti tal-organizzazzjoni tal-ħin tax-xogħol, u l-Artikolu 31(2) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, għandhom jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu legiżlazzjoni nazzjonali li b'applikazzjoni tagħha d-dritt għal-leave annwali mħallas ta' ħaddiem miksub fir-rigward ta' perijodu ta' riferiment, li matulu seħħet invalidità totali jew inkapaċità għax-xogħol minħabba mard li ppersista sa minn dakinhar, jista' jintemm, kemm fi tmiem perijodu ta' posponiment awtorizzat mid-dritt nazzjonali jew anki sussegwentement, minkejja li l-persuna li timpjegah ma qegħditux f'pożizzjoni fi żmien xieraq li jeżercita dan id-dritt qabel il-bidu ta' din l-invalidità totali jew ta' din l-inkapaċità għax-xogħol.

³⁹ Sentenza tat-30 ta' Ġunju 2016, Sobczyszyn (C-178/15, EU:C:2016:502, punt 33 u l-ġurisprudenza ċċitata).